

Poročilo NOEMIS – Naravovarstvena in okoljska etična misel na Slovenskem 2017

JARINA Bohinj, kulturno društvo

Leto 2017 so zaznamovali trije večji projekti in nekaj manj obsežnih. Prvi se navezuje na 150 letnico objave Pripovedke o Zlatorogu: v New Yorku smo v okviru mednarodne konference združenja ISSRNC predstavili presenetljiva odkritja etičnega odnosa človeka do narave, ki kot takratna realnost odseva v sedanji besedni folklori. Drugi projekt je povsem prenovljen prevod papeževe okrožnice *Laudato si'*, za katerega smo pripravili stvarno, imensko in krajevno kazalo. Tretji projekt je bolj operativen in obravnava t.i. Nacionalni program varstva narave do leta 2030, ki je trenutno v zakonodajni proceduri.

Pripovedka oziroma **Pravljica o Zlatorogu**, ki jo je Dragotin Dežman objavil leta 1868, torej pred 150 leti, ima po našem mnenju zgodovinsko pomemben vpliv na odnos Slovenk in Slovencev do narave. Ne le v Triglavskem narodnem parku, tudi drugod se njeni motivi pojavljajo kot nekakšna poetična podlaga dejavnosti, še posebej na področju **naravovarstvene vzgoje in komunikacije**. Podrobna analiza besedila in motivov treh pravljic – med njimi izpostavljeno Zlatoroga – ter sklepna sinteza o celovitem odnosu naših prednikov do narave, ki ga lahko označimo kot **biocentrizem**, je bila s strani komisije International Society for the Study of Religion, Nature and Culture (www.issrnc.com) izbrana za predstavitev. Predavanju **Deepness of Fairy Tales for Alpine Environmentalism in Anthropocene** na konferenci na New School University v New Yorku je sledila značilno ameriško zahtevna in liberano odprta razprava, iz katere so se porodile dodatne ideje. Pri tem je predvsem pomembno, da so obravnavane vsebine, ki vsebujejo starodavne etične nauke, spodbudile razkritja podobnih motivov pri drugih narodih, v organizacijskem smislu pa nova mednarodna partnerstva, v okviru katerih bo mogoče dognanja o ljudski modrosti medcivilizacijsko povezovati in s tem prispevati h globalni poglobitvi etičnega odnosa ljudi do narave. Predstavljene vsebine so na voljo na spletni strani <http://www.jurij.dobravec.si/ny2017>.

Na novo poslovenjena okrožnica *Laudato si'* izhaja iz razumevanja vsebine, kakor je ta razvidna iz poglobljene **primerjave jezikovnih različic** v angleškem, španskem, italijanskem, poljskem, nemškem in hrvaškem jeziku. Čeprav se posamezni izrazi ali prevodne rešitve v posameznih primerih naslanjajo na uradni slovenski prevod Marije in Pavla Bratine (Družina, 2015), je besedilo te različice v osnovi razlagalno in pripravljeno povsem na novo. To pomeni, da ne predstavlja več le dobesečnosti neke izbrane jezikovne različice, ampak se skuša približati **sintezi pomena**, kakršno so razumeli vsi analizirani prevajalci skupaj. Jezikovne posebnosti izvirnih jezikov so s tem zglajene. Vsak odstavek skuša najti sodobnemu slovenskemu jeziku najbolj primerno obliko izražene izvirne misli ter slovenskemu bralcu ali bralki razkriti zaporedje vzrokov in posledic, ki so v sedanji različici žal nemalokrat zabrisane ali celo obrnjene.

Zaradi lažjega razumevanja relativno zapletenega izvirnega besedila so povedi z več kot dvema odvisnima stavkoma preurejene. Poleg tega so, kjer je le bilo mogoče, v sedanjem prevodu preoblikovane značilno obarvane besede in besedne zveze, ki so izobrazencem znotraj slovenske Katoliške cerkve razumljive, splošni in laični javnosti pa bistveno manj.

Melodija jezika se skuša približati preprostejšemu načinu, kakršnega papež Frančišek uporablja v svojih **govorjenih pridigah** in govorih, predvsem, kadar govori v španskem jeziku. Dodano je več veznih besed in ohranjene nekatere splošno uveljavljene izvorne tujke. Posamezne točke so razdeljene na smiselne **odstavke**. Že prej prevedeni citati so praviloma izvorni. Če so poslovenjeni na novo, je to posebej označeno.

Opombe so skrčene na najnужnejše podatke, ki so pomembni za slovenskega bralca. Postavljene so na konec besedila. Dodano je skupno **stvarno, imensko in krajevno kazalo**, v katerem so poleg pojmov iz besedila upoštevani tudi smisli in opombe. Obdelano je 656 izrazov in pomenov. Pripravljeno besedilo je v tehnični obdelavi in bo javno predstavljeno v letu 2018. Kazalo je že na voljo javnosti na naši spletni strani [NOEMIS](#).

NPVN – Nacionalni program varstva narave je programski dokument, ki ga je Vlada na osnovi 94. člena ZON dolžna sprejeti za določeno daljše časovno obdobje. Sedanji se pripravlja do leta 2030.

Ker gre za strateški dokument s področja naravovarstva s trajnejšim učinkom, smo presodili, da je potrebno urediti tudi nekatere **dolgoročne vsebine, ki segajo na področje etične misli**. Odzvali smo se na povabilo k pripombam, ki ga je objavilo Ministrstvo za okolje in prostor. Besedilo njihovega predloga sicer obsega širše področje varstva okolja v Sloveniji. Skupaj 70 strani, na katerih je le manjši del posvečen naravovarstvu, smo podrobno preučili in pripravili 40 strani pripomb in predlogov. Čeprav je naš izdelek pripravljen v celoti na temelju celovite etike, ki jo zagovarjamo, se posamezni segmenti na naravovarstveno in okoljsko etiko tudi neposredno nanašajo, predvsem na primer poglavja: *Smer dejavnosti varstva okolja (VO) in varstva narave, Varstvo narave in kulturna dediščina, Nevladništvo in spletna družbena omrežja ter Etika narave*. V poglavju *Etika narave* tako med drugim konkretno predlagamo ustanovitev **naravovarstvenoetične komisije**. Dokument je v celoti dostopen javnosti na spletni strani [NOEMIS](#).

Poleg opisanih treh večjih projektov smo izvedli več manjših, od katerih izpostavljam:

- **1000@pontifex** je prevod 1000 twitter sporočil papeža Frančiška, od katerih se mnoga nanašajo na okoljske in naravovarstveno etične vsebine (rezultati dostopni na spletni strani [NOEMIS](#).)

- raziskava **Vrednotenje narave in ekološka funkcija lastnine** obravnava nekatere vidike nefinančnega vrednotenja narave, predvsem neinstrumentalna, institucionalna in ekosistemska (rezultati dostopni v 3. št. revije *Res Novae*, ki jo izdaja Fakulteta za poslovne vede)

Trenutno je v mirovanju projekt izdaja knjige *A New Environmental Ethics: The Next Millennium for Life on Earth* Holmesa Rolstona. Na spletni pa še naprej redno objavljamo izbor kratkih novic iz Slovenije in sveta, ki se tičejo okoljske in naravovarstvene etične misli.

Društvo Jarina Bohinj ima od decembra 2016 status društva v javnem interesu na področju kulturne dediščine. Vsebine programa NOEMIS, pri katerih obravnavamo tradicionalni odnos nekdanjega človeka do narave, predstavljajo nesnovno kulturno dediščino.

Pripravil Jurij Dobravec, 1.1.2018